

- in apparatu matrimonij, quid præsumatur.
- 10 Anulus quando defertur quidem, at digito non immittitur, nil præsumit.
- 11 Anulus traditus est non immittitur digito puella, quando tamen præsumi faciat matrimonium contractum, & n. 12.
- 13 Anulus gestans mulier viro cohabitans, si de traditione à viro facta non constat, matrimonium non præsumitur.

P R A E S V M P T. II.

Est & frequens disceptatio, an matrimonium præsumatur contractum traditione, vel immisione, vel gestatione anuli, & quanquam anuli traditio sit signum æquiuocum, vt tradit Abb. in c. vlt. in fi. de despons. impub. Et Thom. Sanchez Societatis Iesu in tracta. de matrim. lib. 1. disputat. 22. num. 1. qui alios refert. Verum tamen per se significat contractum fuisse matrimonium. Quo autem hæc apertius explicentur, constituto, atque distinguo aliquot casus.

- 1 Primus est quando traditus est anulus expresso consensu accedente, quo vel sponsalia tantum, vel matrimonium contrahere declarant vir, & mulier. Hic casus est clarus, quod scilicet sit vel matrimonium, vel sponsalia, si citi expressus consensus significat. Ita Host. in titul. de despons. §. quot sunt species. Lapsus alleg. 55. nu. 5. Butr. in c. vlt. n. 8. vers. ad propositum. & ibi Abb. in fi. de despons. impub. Paris. in consil. 60. num. 48. lib. 4. Bero. quest. 6. & Did. in epitome de sponsal. cap. 4. num. 3. in prin. 3. in claris enim non est opus coniecturis. Ille aut ille. §. in verbis. de leg. 3. Regulatur enim anuli traditio secundum expressa verba, & præcedentem actum.
- 2 Secundus est casus, quando traditus est anulus adhibitis verbis à viro significantibus matrimonium, & mulier tacet. Hoc casu præsumitur matrimonium. Ita affirmant gloss. in cap. iux. & in cap. si inter. de sponsal. Butr. in d. c. si inter. num. 9. idem in cap. vlt. num. 8. vers. quandoque subarratio intercedit sponsal. & ibi Abb. in fi. de despons. impub. Did. in d. cap. 4. numer. 3. Sanchez in dic. disputat. 22. num. 3. Est ratio, quia tacens hoc casu pro consentiente habetur, imo facto ipso consentit, dum patitur anulum immitti. argu. l. Paul. ff. rem ratam hab. solent enim puellæ ob verecundiam, præsertim si adsunt parentes, tacere. Imo scribit post Host. Lap. allegat. 56. num. 13. quod etiam si mulier non intelligit verba viri, sed porrigit manum, vt anulus digito immittatur, contractum esse matrimonium. Idem scripsit Præpos. in d. c. vlt. n. 1. de despons. impub.
- 3 Tertius est casus quando traditus est anulus, & nihil fuit dictum, & sumus in loco, in quo anuli traditio, significat vel sponsalia, vel matrimonium. Hoc casu præsumitur vel matrimonium, vel sponsalia secundum loci consuetudinem. Ita Butr. in d. cap. vlt. num. 8. vers. quandoque interuenit subarratio. Abb. in capit. illud. de præsumpt. Lapsus in d. alleg. 56. num. 14. & 16. Aret. in consil. 13. num. 4. Capolla in consil. 1. num. 14. vers. item etiam in ciuilibus. Bero. in d. q. 6. col. vlt. vers. vel secundo id. Did. in d. cap. 4. num. 3. in fin. Paris. in consil. 55. lib. 4. Sanchez in d. concl. 22. n. 2.
- 4 Quare infert Zabarel. in d. c. si inter. q. 2. de sponsal. & in d. cap. vlt. quest. 1. de despons. impub. quod cum hic Paduæ extet consuetudo, vt detur anulus in contrahendo matrimonium, in dubio anuli traditio à viro facta significabit matrimonium fuisse contractum. Et Aret. in consil. 13. n. 4. inquit hanc consuetudinem esse in tota Italia notoriam. Imo fortius affirmat eo loci Aret. quod anuli immissio significat præsumptum matrimonium.
- 5 Quartus est casus, quando sumus in loco, quo anuli traditio nihil significat, & anulus est traditus in apparatu matrimonij, præsentem sacerdote, vel ad foreseclesiam. Hoc casu præsumitur matrimonium. Ita Butr. in

cap. vlt. n. 8. vers. si nihil disponit. Aret. in consil. 23. nu. 4. Quintus est casus, quando sumus in loco, in quo anuli traditio nihil significat, & anulus est traditus à patre sine apparatu matrimonij. Hoc casu est clarum, quod non præsumitur matrimonium. Ita Butr. in d. capit. vlt. num. 8. vers. aut hoc fit. de despons. impuberum, quo loci But. vel suboscure loquitur, vel Codex est corruptus, legitur enim in nouè impressis, aut hoc fit in apparatu. Existimo esse legendum negatiuè aut non fit, cum paulo supra posuerit casum affirmatiuū. Et hic casus apud me non habet dubitationem. Imo crediderim, quod etiam si pater tradidisset anulum in ipso apparatu matrimonij nil egisset, nisi consensu filij tradidisset.

Sextus est casus, quando ipsemet filius in non apparatu matrimonij, tradidit anulum mulieri, & immittit in eius digito. Hoc casu, inquit Butr. præcitato in loco, præsumitur contractum matrimonium. Ego certè valdè dubito, quandoquidem vbi non sumus in apparatu matrimonij, videtur potius id actum causa futuri matrimonij, atque ita præsumi debent sponsalia. Nisi dicamus, Butrium loqui quando in loco extat consuetudo, quod anuli immissio significet matrimonium.

Septimus est casus, quando defertur anulus & digito non immittitur. Hoc casu non præsumitur matrimonium, sed sponsalia. Ita Butr. in d. cap. vlt. num. 8. vers. si autem defertur. de despons. impub. Idem in cap. illud. num. 7. de præsumpt. Sanchez in d. disput. 22. n. 4. Nam talia munuscula (inquit Butr.) quandoque interueniunt inter virum, & mulierem. Idem respondit Aret. in consil. 13. num. 4.

Octauus est casus, quando sumus in apparatu matrimonij, & verba prolata sunt dubia, an significet matrimonium, vel sponsalia, & traditus est anulus, sed non immittitur digito puellæ, & non constat de loci consuetudine. Hoc casu crediderim præsumi matrimonium, quatenus anulus non fuerit immittitur digito puellæ. Nam immissio requiritur, nisi alijs signis præcedentibus aut sequentibus significetur matrimonium. Ita senserunt Capoll. in consil. 1. numer. 14. vers. scilicet. item etiam in ciuilibus. & Paris. in consil. 55. num. 44. & consilio 60. numero 48. lib. 4. & apertius Bero. in quest. 6. col. vlt. vers. præterea. Idem verè sensit Lapsus alleg. 96. num. 17. vers. sed quando factum, quem secuti sunt Abb. in cap. illud. num. 13. de præsumpt. & Barb. in consil. 6. col. 12. & 17. lib. 1. & omnium clarior Prepos. die. cap. vlt. num. 4. prope medium. de despons. impub. Sanchez in d. disput. 22. in fine.

Nonus est casus, quando sumus omnino in dubio an anuli immissio, vel traditio significet matrimonium. Hoc casu (inquit Butr. in d. c. vlt. num. 8. in fi.) iudicandum erit pro matrimonio, cap. vlt. de rei iud. vel consulendus erit princeps. iux. cap. 1. de transact. Ita & Abb. in dic. cap. vlt. in fi. Et accedit quod Aret. in dic. consil. 13. num. 4. & 5. post aliquos respondit, solam ipsam anuli immisionem sui natura significare matrimonium fuisse contractum.

Decimus est casus, quoniam non constat de aliqua anuli traditione à viro facta, sed mulier cum viro illo habitas gestat anulum. Hoc casu non præsumitur cum viro illo contraxisse matrimonium. Ita Oldr. in consil. 159. n. 6. Ias. in prel. feud. n. 12. vers. ad contrarium, & scripsimus supra hoc lib. prel. 1. in coniectura decima.

Matrimonium vel sponsalia, quibus verbis contractum præsumatur?

S V M M A R I V M.

- 1 Matrimonium præsumitur contractum quando verba proferuntur de presenti, vel uti accipiam te in vxorem, & c.

Spon-

- 2 Sponsalia contracta solum præsumuntur, quando verba sonant in futurum, & significant principium actus tantum.
- 3 Matrimonium an præsumatur contractum, quando verba sonant in futurum, sed tamen significant executionem actus perfecti, & consummati.
- Et quid si præcesserint verba significantia sponsalia, n. 4.
- 5 Matrimonium præsumi contra actum, quando verba præcedentia sunt dubia, sequentia verò certa, matrimonium significantia.
- 6 Sponsalia tantum præsumi contracta his verbis, nolo accipere te in sponsam, & vxorem, & in te consentire, per verba de presenti.
- 7 Matrimonium contractum ceteri his verbis, nolo habere aliam in vxorem nisi te.
- Item per verba, promitto quod non habeo aliam vxorem, nisi te. n. 8.
- 9 Matrimonium potius, quam sponsalia in casu dubio, præsumitur.

P R A E S V M P T. III.

Proferri sæpe solent verba, tum à viris tum à mulieribus quibus maximè ambigitur, an matrimonium, vel sponsalia tantum contrahere voluerint, & propterea dubitatur, an præsumatur matrimonium, vel sponsalia. Quocirca, vt hæc de re in foro perutilia aliqua scribam, aliquot casus distinguam, ex traditione Abbatis in cap. ex parte, n. 7. de sponsal. & aliorum alibi.

- 1 Primus est casus, quando verba in contractu proferuntur de presenti, vt si vir dicit, accipio te in vxorem, & c. contra. Hoc casu contractum dicitur matrimonium cap. pen. de sponsal. Ita docuit Abb. in cap. ex parte, num. 7. in primo casu. de sponsal. & ibi Zabarella in 1. notab. & apertius Butr. num. 10. vers. cum. primo quando. & Angel. de Clauasio in summa. in verbo matrimonium. il. 2. num. 8. Secundus est casus quando verba sonant in futurum, & significant principium actus tantummodo, vt si vir dicit promitto, quod te ducam in vxorem. Hoc casu solum præsumuntur contracta sponsalia, cap. de illis, & cap. pen. de sponsal. Abb. in d. cap. ex parte, numer. 7. vers. quandoque verba sonant in futurum, & tunc aut & c. Et idem apertius scriperunt ibid. Zabarella in q. 2. & Butr. n. 10. vers. secundus casus. Alex. in consil. 153. n. 2. lib. 5. & Io. Bapt. Ferret. in consil. 159. n. 1. & in consil. 281. nu. 3.
- 2 Tertius est casus, quando verba sonant in futurum, sed tamen significant executionem actus consummati, seu perfecti: & alia verba non præcesserint, vt si vir dicit, promitto, quod habebote te pro legitima vxore. Hoc casu aliquorum est opinio, contractum præsumi, atque ceteri matrimonium. Ita Abb. in d. cap. ex parte, num. 7. vers. quandoque verba sonant in futurum, sed denotant & c. & ibid. Zabarella in q. 1. & Butr. nu. 10. vers. quandoque proferuntur verba executiua. Ea ratione vsi sunt, quod nõ potest vir habere illam pro legitima vxore, nisi præcedat matrimonium. Hæc enim verba significant executionem matrimonij; vnde tacitè videtur de presenti contrahere, ex quo obligat se ad executionem arg. d. c. de illis. de sponsal. Et subiungit Abb. quod hic casus maximè procedit, si apponantur hæc verba ab hoc tempore, vel de cætero, vt si dicit, promitto, quod habebote te de cætero pro legitima vxore.
- 3 Quartus est casus, quando verba sonant in futurum, & significant executionem actus consummati, atque perfecti, sed tamen præcedunt verba significantia sponsalia, vt si vir dicit promitto quod ducam te in vxore. Et tenebo te pro legitima vxore, hoc casu censentur contracta sponsalia tantummodo, ita tradunt Abb. in d. cap. ex parte, nu. 7. vers. hæc procedunt nisi. & ibid. Butr. num. 10. vers. secus. in verbo, te ducam. Rom. sing. 338. Ale. in

consil. 152. nu. 4. & in consil. 153. nu. 3. lib. 5. Dec. in c. iuravit. in 3. not. de probat. Io. Bapt. Ferret. in consil. 281. nu. 3. & Did. Couar. in epitome de sponsal. par. 2. c. 4. §. 1. nu. 5. in fin. qui alios refert. & Rota Rom. in decis. 121. nu. 7. & 8. in 1. part. in nouiss. qui. num. 9. refert alios dicentes his verbis, non etiam ceteri contracta sponsalia, & ibidem num. 23. declarat non procedere quando concurrunt coniecturæ pro matrimonio. Idem affirmant Ioannes Gutierrez in lib. 1. Canon. quest. cap. 2. 1. nu. 29. vers. Nihilominus & in fine. & Thom. Sanchez in tract. de matr. lib. 1. disput. 18. numer. 16. Ea vsi sunt ratione, quia illa verba dubia significantia actus executionem, & perfectionem, declarantur, atque restringuntur à verbis præcedentibus claris sponsalia tantum significantibus. argumen. l. vlt. §. cui dulcia. ff. de vino tritico oleoque legato c. sedes de rescrip. & clem. non potest. de procur.

Quintus est casus, præter Abbatem, & alios in d. c. ex parte, quando verba præcedentia sunt dubia, vt quia possunt significare sponsalia, & matrimonium, sequentia verò sunt certa, matrimonium significantia, vt si vir dicit. Non ducam aliam in vxore, & accepto te pro vxore. Hoc casu verba prima dubia recipiunt interpretationem à sequentibus certis, sicuti diximus superiorem casu verba dubia sequentia recipere interpretationem à præcedentibus claris. Et in specie respondit Io. Ferret. in d. consil. 281. num. 1. & num. 2. qui consuluit, contractum fuisse matrimonium his verbis. Sete voi contenta d'esser mia moglie, secondo che altre volte m'hauete promesso? Et mulier respondit, che si. Et si enim illa verba. Secondo che altre volte m'hauete promesso, sunt verba præteriti temporis, & significantia sponsaliorum, attamen quia illa subsequentiæ, Sete voi contenta d'esser mia moglie, significant contractum matrimonij, respondit Ferretus esse matrimonium. Et illo in loco declarat traditionem Abbatis ibid. c. ex parte. & Alex. in consil. 153. nu. 3. lib. 5. Et in specie, sic & ego ipse respondi in consil. 366. n. 36. vers. quintus est casus.

Sextus est casus, quando vir ita dicit, te volo accipere in sponsam, & vxorem, & in te consentire per verba de presenti. Hoc casu respondit Corn. in consil. 91. num. 10. lib. 3. contracta ceteri sponsalia tantum, tamen si prima verba significant sponsalia, postrema verò matrimonium, vt ipse Cor. ibid. nu. 11. scripsit. Cæterum aduersus Corn. quod etiam illa postrema verba significant sponsalia tantum, communem esse sententiam testatur Ferret. in d. consil. 281. col. pen. vers. superest respondere. Sic & Sanchez in d. disput. 18. num. 26. qui refert alias declarationes.

Septimus est casus, quando vir dicit, nolo habere aliam in vxorem, nisi te. Hoc casu dicitur contractum matrimonium, cum verba sint presentis temporis. Et Abbatem secuti sunt reliqui omnes sicuti testatur Ale. in resp. 13. num. 5. Et illis accedit Ang. Clauasius in summa. in verbo, matrimonio, il. 2. n. 12. Et huc facit quod scripsit Bald. in l. 2. col. 25. vers. nota tamen quod differentia. ff. de iureiur. cum dixit, quod si quis iurat tractare aliquam in vxorem, ceteri contractum matrimonium, cum sit consensus verbis expressus.

Octauus est casus, quando vir dicit, promitto, quod nõ habeo aliam vxorem, nisi te, vel quam te. Hoc casu dicitur contractum matrimonium. Ita post Spec. & Io. Andr. docuit Abb. in d. c. ex parte, n. 8. de sponsal. & ibid. Præpos. nu. 6. testatur communem esse opinionem. Ale. in consil. 152. nu. 4. & in consil. 153. nu. 3. lib. 5. Barb. in consil. 6. col. 4. li. 1. Syluester Prie. in summa, in verbo matrimonium nu. 10. Vngarellus in additionib. ad Angelum Clauasium in verbo matrimonium. il. 2. nu. 12. Ias. Dec. & Curt. iun. in l. actione. C. de transact. Ale. in d. resp. 13. nu. 5. vers. tamen contrarium. & Dida. Couar. in epitome de sponsal.